THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JAN 7 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

היינט לעצטע לעקציע פון חיים גרינבערג

„געדעכטניקייט אדער ליבע"

פונקט 9 אָוונט אין פּרץ זאל

זון אויפגאנג — 8.27.
זון אונטערגאנג — 4.37.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עמאנציפּירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

וועטער: קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 21, No. 2. Winnipeg, Friday Jan. 2, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג, יג׳ טבת, תרצ״א.

ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין ארץ-ישראל מאכט איצט דורך זייער אן ערנסטן עקאנאמישן קריזיס

אנב - אזרחא

פון מארק

ווי גרויס איז די אידישע וועלט ?

דאס אוניווערסאלסטע פאלק. — אין די נרעניצן פון קאסריילעווקע. — אויך מיר אן ענין, אינ׳ דיען — ווי היים גרינבערג וואלט געמאכט נאך מער אויסגעמען ביים עולם. — די סאציאליסטישע קאסריילעווקע. — דער סרהכל.

דאס אידישע פאלק איז אן אוניווער־סאל, אל־וועלטלאך פאלק.

די אידישע געשיכטע איז די וועלט־געשיכטע. עס איז ניטא קיין איין וויכ־טיקערע פאסירונג אין דער וועלט געשיכ־טע, וואס זאל ניט האבן געהאט א שייר כות צום אידישן פאלק. אין א סך פאלן זיינען די פאסירונגען באווירקט געווארן אין א גרעסערער אדער קלענערער מאס פון די אידן.

די אידישע געגראפיע איז די וועלט־געגראפיע. ניטא קיין אריין באדייטנדי־קער ווינקל אויף קאטס ערד, וואו אידן זאלן זיך ניט געפינען אדער האבן א וועלכע ס׳איז פארבינדונג מיט דעם.

די אידישע פאליטיק איז די וועלט־פאליטיק, יעדע פאליטישע פאסירונג אין וועלכן ס׳איז לאנד אדער וועלט שייל האט א דירעקטע שייכות צו אידן. און זייער אפט זיינען זיי עס די הויפט מחר־תנים אויף דער חתונה.

און אזוי דארף איך זיין די אידישע ליטעראטור און קונסט, געשאפן אין אלע טיילן פון דער וועלט, אונטער אלע היס־לען.

* * *

פיליזאפן זענען דאכט זיך טאקע אן אר־ניווערסאלע אידעאלאגיע ביים אידישן פאלק.

אבער מיר זיינען ניט קיין פילאזאפן. אונזער אויג כאפט ניט אזוי ווייט ווי די היטלען.

מיר זענען דעם לעבעדיקן, ערדישן אר־דען פאר זיך, — און ס׳איז, דאכט זיך מיר, נאך ניטא אזא מענש וואס זאל זיין אזוי איינגעשעפאקט און די ד׳ אמת פון זיין קאסריילעווקע, ווי דער איד איז.

קיינעם נייט די וועלט ניט אן אזוי ווייניק, ווי דעם אידן, — גלייך ווי אין וואלט געווען אליין אויף דער וועלט, און די אנדערע אנדערהאלבן ביליאן מענשן זאלן ניט עקזיסטירן אדער ניט האבן קיין דירעקטע שייכות צו אים.

אפילו דער איד וואס טראגט זיך ארום מיט וועלט באפרייענדיקע חלומות איז געוויינלאך אזוי איינגעקלאמערט אין אן איינגען קלייזל, אז אפילו דורך זיינע ברילן קאן ער ניט זעען ווייטער ווי די ווענט פון זיין קלייזל, — דאס קלייזל איז ביי אים איינגעטלאפן זיין נאכצע וועלט

* * *

איך האב ווענן דעם ענין א טראכט געמאן נאך דער לעקציע פון חיים גרינ־בערג דא לעצטן זונטאג, אויף דער טע־מע „גאנדי, דער אינדישער נביא".

איך האב געהערט די שמועסן פון׳ם עולם נאך דער לעקציע, — דער עולם איז ניט געווען צופרידן.

ניין, ניט חלילה מיט חיים גרינבערגס רייד־ן. חיים גרינבערג איז לכל הדעות א מאסטער פון׳ם ווארט. ס׳איז אים אלע־מאל געווען אזוי אנגענעם צו הער־רען, ווענן וואס ער זאל ניט ריידן און וואס דער אינהאלט זאל ניט זיין.

ניט צופרידן איז דער עולם געווען מיט דער טעמע :

„וואס, למשל, האט מיט אונז צו טאן גאנדי ? זיינען שוין גר־טא קיין צ י י ט מ ע ס י ק ע פראגן צו באהאנדלען ?" "

* * *

נו, וואס טאקע האט צו טאן מיט אונ־זער קאסריילעווקע דער דראמאטישער קאמף פון 320 מיליאן מענשן, — א פינפטל פון דער גאנצער מענשהייט — פאר באפרייאונג ?

דאס קאן האבן צו טאן מיט אינדוס־זעלבסט, מיט ענגלאנד, מיט רוסלאנד, מיט קאנאדע, מיט אמעריקע און מיט אלע אנדערע לענדער און טיילן פון דער וועלט, — אבער ניט מיט אונז, אידן...

אט, זעט איר, ווען חיים גרינבערג וואלט נאר געוואלט, וואלט ער נאך גע־קאנט ראטעווען זיין „לעקציע, — ער האט געגראפט כאטש צום סאמע סוף פארבינדן דעם ענין מיט׳ן ווייסן פאפיר. פיר.

אדער, נאך בעסער, וואלט ער דאך גע־קאנט דערמאנען לארד רעדינג, דעם גע־וועזענעם אידישן „ווייצ־קעניג פון אינ־דיע, וואלטן מיר שוין דערפילט א שטיקל כחותנה׳שאפט מיט אינדיע.

און יוצא צו זי[illegible] הערעת, וואלט ער געמאנט זאגן כאט[illegible] עטקאכע ווער־טער וועגן דער ברענענדיקסטער פראגע פון טאג, — דער בשר־כשר פראגע, — און דער עולם וואלט אים שוין גערן מר־חל געווען די אנדערהאלבן שעה צייט, אין וועלכע ער האט פאר שווענדט זיין גלענצענדיקן אראטאריש־ן טאלאנט אויף אזעלכע פוסטע ענינים . . .

* * *

און איך דערמאן זיך נאך אויף א מעשה :

איך גערייניג די טענה פון א היגן אי־רישן סאציאליסט, למאי שען האט אחד אראפגעבראכט א לעקטאר, וואס האט גע־רעדט איבער אידישער געשיכטע און אידישע באוועגונגען :

— וואס האט עס פאר א שייכות צו סאציאליזם !

אונזערער א סאציאליסט פארשטייט, אז גוטע סאציאליסטן דארפן זיך אינטע־רעסירן מיט רעדעס, אין וועלכע עס ווערט פארדאמט דער בלוט־זויגער, דער קאפי־

(שלוס אויף לעצטער זייט)

היינט לעצטע לעקציע פון חיים גרינבערג

קאווונע, יאנוו. 2 (איטא).— צום ערשטן מאל אין „גלות" איז דערגרייכט געווארן א פאראייניקונג צווישן די צעירי ציון און ציוניסטן־סאציאליסטן אין לאטוויע.

די פאראייניקונג דארף נאך אבער גוט־עהייטן וועדן אויף א קאנפערענץ, וואס ווערט פארלונן אויף דעם 25טן יאנוואר, אין לאטוויע.

—:(::)—

היינט לעצטע לעקציע פון חיים גרינבערג

„געדעכטניקייט אדער ליבע", וועט זיין די טעמע פון חיים גרינבערגס לעקציע היינט, פונקט 9 אוונט, אין פּרץ־זאל. דאס וועט זיין זיין לעצטע לעקציע דא. פון דא־נען פארט ער אף קיין מאסקאטון, וואו ער האלט א לעקציע דעם זונטאג אוונט.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדער

פרייטאג, יאנוואר 2

רבי הורוויץ : חומש מיט מפרשים, 8 אוונט, אין כנסת־ישראל שול.

זונטאג, יאנוואר 4

שוועסטערטאג פון ליידים אקו. ערת־ישורין שול, 2.30 נ.מ., אין שול.

ספעצ. פארזאמ. פון „חסד של אמת", 7.30 נ.מ., אין נייער ת״ת.

טיי פון ליידים אקו. מושב זקנים ביי מרס. אלטמאן, 377 סטעלא עוו., 2—12.

טיי פון פו״צ פרויען קלוב ביי מרס. האלפערין, 381 דאפערין, עווע., 2.30 ביז שפעט פאר׳ן ארץ־ישראל באזאר.

אלגעמ. פארזאמ. פון ריטייל גראָ־סערס אסו., 3 נ. מ., אין נייער ת״ת.

אלג. פארזאמלונג פון ציון לאגן אססן 10.30 פרי, אין תלמוד תורה.

מאנטאג, יאנוואר 5

מ. אוועראבאך ביי פארזאמ. פון כנסת־ישראל סיסטערהוד, 8 נ.מ., אין ת״ת.

לייען קרייז פון מוטער פאראיין פון פרץ־שול ביי מרס. בערנטאל, 520 סס. דזשאנס עווע., 2,30 נ.מ.

דינסטאג, יאנוואר 6

אלגעמ. פארזאמ. פון מוטער פאראיין פון ת״ת, 8 אוו., אין עטרת ישראל שול.

מיטוואך, יאנוואר 7

שוועסטער אוו. ביי וופ. הרסה, 8 נ.מ. אין ציון זאל. פארגראם, צובייסן.

י. א. טשערניאק : „די וויכטיקע פאסי־רונגען פון לעצטן יאר", ביי פארזאמ. פון מוטער פאראיין פון פרץ שול 8.30 אוונט.

פארזאמלונג פון פרויען ארב. רינג אין 728 פרישטארד עווניו, 8,30 אוונט.

פרייטאג, יאנוואר 9

„דריי יאר׳צייטן" ביי פארום פון אי. קולט. נעו., 9 אוו. פונקט אין פרץ־שול.

זונטאג, יאנוואר 11

„טעג־טאג" פון כנסת ישראל סיסטער.

אגודה דעלעגאציע זעט זיך מיט קאָלאָניאלן אונטער־סעקרעטאר

(ספעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

לאנדאן, יאנוו. 2 (איטא). — א דעלע־גאציע פון אגודת־ישראל, אנגעפירט פון מעראניש, ה. פנחס קאהען, האט באזוכט דראמאנד שילם, אונטער־סעקרעטאר פאר די קאלאני־אן, אין האט פארלאנגט מער אינטערעסירט מענלאכקייטן קיין ארץ־ישראל באזונדערס פאר ישיבה־בחורים וואס פארן לערנען אהין אין די ישיבות, און פאר מיטלפלאקס אימיגראנטן.

די דעלעגאציע האט אויף פראטעסטירט קעגן דער רעגירונגס האנדלונג אין איינ־פירן זונטאג רו אין די שטיין־האקערייען אין עתלית.

לויט אן אפיציעלן קאמוניקאט, ארויס־גענעבן מיט דער גוטגעהייסונג פון׳ם קאָ־לאָניאלן אפיס, האט מר. שילם אויסגע־דריקט זיין טיפסטע פריינטשאפט צו די אידישע אידעאלן אין ארץ־ישראל. ער האט אבער אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אז די דאזיקע אידעאלן קאנען פארווירקלאכט ווערן בלויז דורך פריינטלאכער מיטאר־בעטערשאפט צווישן אלע טיילן פון פא־לעסטינער באפעלקערונג.

בלהגיג דעם עתלית אינצידענט, האט שילם דערקלערט צו דער דעלעגאציע, אז דער איינפיר פון זונטאג רו דארטן איז בשום אופן נוי נעמיינט ווי א פרעצע־דענט פאר פאלעסטינע. דער מיטל איז בלויז געווען א לאקאלער און אן עקאנא־מישער, ווייל דער אויפזעער פערסאנאל דא איז געווען געזוואונגען צו ארבעטן זיבן טאג א וואך. — פרייטאג צוליב די אידישע ארבעטער, שבת צוליב די מאכ־נאציע פון אנודת־ישראל, אנגעפירט פון מעראניש, ה. פנחס קאהען, האט באזוכט דראמאנד שילם, אונטער־סעקרעטער פאר די קאלאני־אן, אין האט פארלאנגט מער אינטערעסירונג מענלאכקייטן קיין ארץ־ישראל באזונדערס פאר ישיבה־בחורים וואס פארן לערנען אהין אין די ישיבות, און פאר מיטלפלאקס אימיגראנטן.

די דעלעגאציע האט אויף פראטעסטירט קעגן דער רעגירונגס האנדלונג אין איינ־פירן זונטאג רו אין די שטיין־האקערייען אין עתלית.

לויט אן אפיציעלן קאמוניקאט, ארויס־גענעבן מיט דער גוטגעהייסונג פון׳ם קאָ־לאָניאלן אפיס, האט מר. שילם אויסגע־דריקט זיין טיפסטע פריינטשאפט צו די אידישע אידעאלן אין ארץ־ישראל. ער האט אבער אויסגעדריקט זיין איבערצייגונג, אז די דאזיקע אידעאלן קאנען פארווירקלאכט ווערן בלויז דורך פריינטלאכער מיטאר־בעטערשאפט צווישן אלע טיילן פון פא־לעסטינער באפעלקערונג.

בלהגיג דעם עתלית אינצידענט, האט שילם דערקלערט צו דער דעלעגאציע, אז דער איינפיר פון זונטאג רו דארטן איז בשום אופן נוי נעמיינט ווי א פרעצע־דענט פאר פאלעסטינע. דער מיטל איז בלויז געווען א לאקאלער און אן עקאנא־מישער, ווייל דער אויפזעער פערסאנאל דא איז געווען געזוואונגען צו ארבעטן זיבן טאג א וואך. — פרייטאג צוליב די אר־בעטער אין אנודת־ישראל